

24- Güneş doğunca namaz bozulur mu? Hadis aynı, sonuç neden farklı?

2. MİSAL

Şafi, Maliki ve Hanbelî mezheplerine göre; sabah namazını kılan bir kimse, bir rekâtı tamamladıktan sonra güneş doğsa namazına devam eder. Güneşin doğmasıyla namazı bozulmaz. Hanefi mezhebinde ise; güneşin doğmasıyla namazı bozulur. Şimdi ihtilafın sebebini inceleyelim:

Buhari ve Nesei'nin naklettiği rivayette Peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur: *“Sizden kim, sabah namazının bir secdesini güneş doğmadan önce kılsa, namazını tamamlasın.”*

Şafi, Maliki ve Hanbelî'ler bu hadis-i şerifi ve aynı manadaki diğer hadis-i şerifleri görüşlerine delil gösterirler ve şöyle derler: “Hadis-i şeriflerde açık bir şekilde; sabah namazının bir rekâtını vakti içinde tamamlayan kimsenin namazının, güneşin doğmasıyla bozulmayacağı bildirilmiştir. Bu, hadislerin açık hükmüdür ve bununla amel edilmesi gerekir. Dolayısıyla, sabah namazının birinci rekâtını tamamladıktan sonra üzerine güneş doğan kimse, güneş doğduktan sonra namazına devam eder ve namazını tamamlar. Namazını kaza da etmez.”

İ. Azam hazretleri ise; “güneşin doğmasıyla namaz bozulur” der ve görüşünü maddeler halinde şöyle izah eder:

- Peygamber Efendimiz (sav), güneş doğduktan sonra namaz kılmayı yasaklamıştır.
- Güneş doğduktan sonra her çeşit namazı yasaklayan hadisler tevatür kuvvetindedir.
- Güneşin doğmasıyla birlikte, namaz kılınması yasaklanmış bir vakte girilmiş olur. O halde namazın bozulması gerekmektedir.
- Yani bu meselede, güneş doğduktan sonra namazı yasaklayan hadisler ile amel edilmelidir.
- Zira bir meselede helal ve haram birleşse, haram hükmü esas alınır. Çünkü eşyada asıl olan helalliktir. Öyleyse haram hükmü sonradan gelmiştir. Sonradan gelen de öncekinin hükmünü kaldırır.
- Demek, güneşin doğmasıyla namazın bozulmayacağını bildiren hadisler öncedir ve güneşin doğmasıyla hiçbir namazın kılınamayacağını bildiren hadisler ile hükümden kaldırılmış yani nesholmuştur.
- Bu sebeple, haramlık hükmünü bildiren hadisler ile amel edilmelidir.

Gördüğünüz gibi, Şafi, Maliki ve Hanbelîler, **sabah namazının güneşin doğmasıyla bozulmayacağını bildiren hadislerle amel ederken**, İ. Azam hazretleri, **güneş doğduktan sonra namazı yasaklayan hadislerle amel etmiş ve yasaklayan**

hadislerin, diğerlerinin hükmünü neshettiğini bildirmiştir.

Neticede her mezhep imamı bir hadise dayanmış ve o hadisin hükmüyle amel etmiştir.

Demek ihtilafın sebebi; hadislerden her iki görüşün de çıkabilmesi ve hadislerin her iki hükmü de içinde cem etmesidir.

Aynı Peygamber'den gelen iki hadis... Ama derin fıkıh bilgisi olmadan hangisinin öncelikli olduğunu, hangisinin genel hangisinin özel olduğunu, hangisinin nesh olup olmadığını anlayamazsın.

Bu yüzden: “Kur'an ve hadis bana yeter” demek kolaydır ama doğruyu ayırt edebilmek için **mezheplerin derinliğine**, müçtehitlerin engin ilmine muhtaçsın.

Aynı hadisler, farklı mezheplerin farklı hükümler çıkarmasına neden olabiliyor. Neden? Çünkü mesele sadece “hadisi bilmek” değil, o hadisin **bağlamını, nüzul ve rivayet şartlarını, diğer naslarla ilişkisini** ve hatta **öncelik sırasını (nesih ve mensuhluk gibi)** bilmek de gerekiyor. Bu öyle bir iş ki, sadece “hadisi ezberlemek” değil; **ilmin hakkını vermek, lafzın altındaki maksadı görmek, sükûtun içindeki hikmeti duymak** gerekir.

Bu ihtilaf **anlaşmazlık değil, ilimde derinleşmenin, rahmetin ve kolaylığın** bir sonucudur.

Mezhepsiz akıl, bu denizde kayık bile olamazken, mezhepler birer gemidir. Bizi fırtınadan sahile ulaştıran da o gemilerdir.